

02.11.2021

Asia/4

§ 361 Oppivelvollisuuden laajentamisen väliraportti

HEL 2021-011881 T 12 01 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti merkitä tiedoksi liitteenä olevan väliraportin oppivelvollisuuden laajentamisesta.

Käsittely

Asian aikana oli kuultavana erityissuunnittelija Anssi Ahlberg. Asiantuntija poistui kokouksesta kuulemisensa jälkeen.

Esittelijä muutti esitystään siten, että esittelijän perusteluiden viimeisestä kappaleesta muutetaan sana loppuraportti raportiksi eli oppivelvollisuuden laajentamisen raportti tuodaan kasvatus- ja koulutuslautakuntaan keväällä 2022.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Anssi Ahlberg, erityissuunnittelija, puhelin: 310 22241
anssi.ahlberg(a)hel.fi
Tuulia Tikkanen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 26940
tuulia.tikkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Oppivelvollisuuden laajentamisen väliraportti

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää merkitä tiedoksi liitteenä olevan väliraportin oppivelvollisuuden laajentamisesta.

Esittelijän perustelut

Oppivelvollisuuden laajentaminen tuli voimaan 1.8.2021, mutta oppivelvollisuuteen liittyvä hakeutumisvelvoite tuli voimaan 1.1.2021.

Oppivelvollisuuden laajentaminen pitää sisällään perusopetuksen ohjaus- ja valvontavastuun, tehostetun oppilaanohjauksen, oppivelvollisuuden

suusiän korottamisen 18 ikävuoteen, toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisen.

Väliraportilla tuodaan tietoa lautakunnalle oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanosta ja toteutuksesta Helsingissä.

Uudistuksen toteutus

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen järjestäjän sekä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuut uudistuvat. Tavoitteena on, että nuori vaihtaa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin saatetusti ja se, ettei nuori missään vaiheessa putoaisi tukiverkon ulkopuolelle.

Perusopetuksen järjestäjän tehtävänä on ohjata ja valvoa, että sen oppilaana oleva oppivelvollinen täyttää hakeutumisvelvollisuutensa. Perusopetuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu päättyi perusopetuksen jälkeisen koulutuksen ohjaus- ja valvontavastuun alkaessa tai viimeistään elokuun lopussa 2021, kun ilman opiskelupaikkaa olevat oppivelvolliset tuli ilmoittaa asuinkunnalle. Syksyllä 2021 asuinkunnan ohjattavaksi päättyi 51 ilman opiskelupaikkaa olevaa oppivelvollista, mikä vastasi vain 0,9 prosenttia Helsingin 9.-luokkalaisista. Perusopetuksessa alkoi elokuussa 2021 velvoite antaa 8.-9.-luokkalaisille tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista ohjausta opinto-ohjauksen lisäksi.

Toisen asteen koulutuksen järjestäjillä on velvollisuus huolehtia opiskelijasta ja seurata opintojen etenemistä opiskelusuunnitelman mukaisesti. Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää opintonsa, hänelle annetaan ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa. Lukioissa lisäresursseja kohdennetaan oppilaanohjaukseen ja ryhmäohjaukseen. Ammatillisessa koulutuksessa lisäresursseja kohdennetaan keskeyttämishassa olevien opiskelijoiden ohjaukseen sekä jälkiopinto-ohjaukseen. Oppivelvollisuuden laajentamisesta ei kevään 2021 yhteishaun perusteella seurannut merkittävää muutosta ulkokuntalaisten hakeutumiseen Helsingin kaupungin järjestämiin toisen asteen koulutuksiin.

Asuinkunnalla on velvollisuus viime kädessä ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Asuinkunnan ohjauksesta Helsingissä vastaa Ohjaamon monialainen ohjaustiimi, johon kuuluu kaksi opinto-ohjaajaa, sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja ja neljä oppivelvollisuusohjaajaa. Ohjaamon ohjaustiimin vastuulle tulevat ne oppivelvolliset, jotka eivät ole minkään koulutuksen järjestäjän piirissä. Asuinkunnan valvonta taapautuu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan hallinnossa.

Oppivelvollisuusiän noustessa 18 ikävuoteen laajeni myös velvollisuus antaa maksutonta koulutusta. Lukioissa ja ammatillisessa koulutukses-

sa tämä tarkoittaa sitä, että oppivelvollisille tarjotaan tietokoneet ja oppimateriaalit. Lisäksi lukioissa maksutonta ovat ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät viisi koetta, ja ammatillisessa koulutuksessa maksutonta on opetuksessa tarvittavat työvälineet, -asut ja -aineet.

Huomioita toimeenpanosta

Helsingin kaupunki on organisoinut toiminnot toteuttaakseen oppivelvollisuuslaissa säädetyt tehtävät koulutuksen järjestäjän ja asuinkunnan ominaisuudessa. Toiminnan kehittämistä jatketaan edelleen ja esimerkiksi toisen asteen oppilaitoksilta kerättiin lokakuun 2021 aikana kokemuksia maksuttomuuden käytänteistä. Myös oppivelvollisuuden vaikuttavuutta seurataan. Huomiota kohdennetaan jatkossa erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Asuinkunta valvoo Valpas-järjestelmän avulla oppivelvollisuuslain valvontavastuun mukaisesti oppilaiden sijoittumista. Valpaksen toiminnallisuudet ovat vielä puutteellisia ja ne hankaloittavat kuntien valvontaa oppivelvollisuuslain tarkoittamalla tavalla.

- 17 vuotta täyttäneet ilman perusopetuksen päättötodistusta olevat nuoret ovat väliinpuotoajia oppivelvollisuuden laajentamisen uudistuksessa. Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä 17 vuotta täyttäneet eivät voi enää jatkaa perusopetuksessa, vaan he siirtyvät aikuisten perusopetukseen. 17 vuotta täyttävät nuoret, jotka eivät saa peruskoulun päättötodistusta valmiiksi, tarvitsevat yksilöllisiä ja moniammatillisia tukitoimia voidakseen jatkaa opintojaan aikuisten perusopetuksessa tai muissa vaihtoehtoissa. Jotta nuori voi edetä opinnoissaan mielekkäällä tavalla, tarkoituksenmukaiset tuki- ja ohjausketjut siirtymässä ovat kriittisiä opintoihin kiinnittymisen kannalta. Nuoren edun mukaista on, että käytettävissä on myös vaihtoehtoisia koulutuspolkuja ja saatavilla on riittävä yksilöllinen tuki.

- Vaativan erityisen tuen opiskelijoiden jatkopolut ovat vaikeuksissa, sillä erityisoppilaitosten opiskelupaikkoja tarvitseville nuorille on liian vähän. Vaativaa erityistä tukea tarvitseville ei ole tarjolla lainkaan ruotsinkielistä ammatillista koulutusta. Lisäksi TELMA-paikkoja on hyvin vähän tarjolla ruotsinkielisille.

- Ruotsinkielisiä opinto-ohjaajia on ollut haastavaa löytää perusopetukseen, toisen asteen koulutuksiin ja Ohjaamon monialaiseen ohjaustii-miin. Tämä johtuu siitä, että ruotsinkielistä opinto-ohjaajakoulutusta ei ole tarjolla riittävästi Suomessa.

- Asuinkunnan valvontavastuulle on ilmoitettu ulkomaille muuttaneita nuoria, jotka eivät ole tehneet muuttoilmoitusta tai hakeneet oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämistä. Osassa tapauksissa tieto ulko-

maille muutosta on toisen tai kolmannen käden tietoa, eikä asuinkunta voi tosiasiallisesti varmistua siitä, onko nuori varmasti muuttanut ulkomaille.

- Helsingin kaupungin kustannusarvion mukaan uudistuksen kustannukset ylittävät hallituksen esityksessä arvioidut kustannukset. Kustannusten toteumia seurataan aktiivisesti ja esimerkiksi toisen asteen maksuttomuuden kustannusarvioita tarkistetaan vuoden 2021 lopussa, kun lukiot ja Stadin ammatti- ja aikuisopisto ovat tilanneet ja saaneet kaikki tarvittavat oppimateriaalit vuodelle 2021.

Oppivelvollisuuden laajentamisen loppuraportti tuodaan kasvatus- ja koulutuslautakuntaan keväällä 2022.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Anssi Ahlberg, erityissuunnittelija, puhelin: 310 22241
anssi.ahlberg(a)hel.fi
Tuulia Tikkanen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 26940
tuulia.tikkanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Oppivelvollisuuden laajentamisen väliraportti

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano